י״ד סי׳ רמו סעיף ט: עו ב מיי׳ פ״ו מהלכות

עשין מג טוש"ע א"ח סי

מרלד סעיף ד:

עד ג ד מיי׳ פי״ז מהל׳ שבת הלכה יג סמג

עשין דרכנן א טוש״ע א״ח סי׳ שסג סעיף יז: ה [מיי׳ שם הלי כו טוש״ע

רב ניסים נאוז

תלמיד אחד היה לו לר׳

של טומאה מ״ח טעמי

סוכה הלכה ח סמג

מסורת הש"ם

רבי נהוראי המוזכר בתלמוד.

לפי כאל לי המחובו במנמחל, ל) שבת קמו: ע"ש, ל) [בתוספות דמנחו' קד.

ד"ה מוריינה כתבו דחית

דנרסי רבו. ו) וסנהדרין יו.

ושם איתא רבן, ז) [גיטין ו:],

ק) ברכות יא. סוכה ג. ז:

כח., ט) [שבת כט: וש"נ], י) [עי' לקמן נד. ובנדרים

נה.ז. ל) וברכות סל.ז.

חטא יפשפש מעשיו ויחזור

נתשונה. ערוך ערך פשפש א'ן, מ) ב"ב ג:, () ס"א

לארכו, ס) [לקמן עו. סוכה ז: ב"ב יד: אהלות פי"ב מ"ו], ע) [ויקרא יא], כ [דברים ו], ל) [שס],

ק) [ועי מוס׳ סנהדרין יז. ד״ה שיודע], ר) [שאלמלא

ל"ל עיין תוס' מגילה כא.

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשְּׁה וּבְעָלָה וְהָיָה אִם לֹא

תמצא חו בעיניו כי מצא

בה ערות דבר וכתב לה

ושלחה מביתו:

ים אלמלאן,

עשייה דידה מחיקה היא. ואם תאמר אם כן למה אין מוחקין לה מן התורה ואומר ר"י משום דכתיב וכתב את האלות האלה דבעינן שתהא כתיבה לשם אלה: עדרך ע דמהר את השרץ. תימה מאי חריפות הוא לטהר את השרץ שהתורה טמאתו בהדיא

ואומר רבינו תם דלענין טומאת בואו ונחזיק טובה לאבותינו יי שאילמלי

נבילות איירי שלא יטמא כזית ממנו ליה בתורת כהנים מטומאת נבילות כהנים ואי לאו דאיכא מיעוטא בהדיא אדם אבל לדיק אשריו ואשרי דורו: ובלבד

במשא דהא כתיב או בנבלת חיה ושרך אע"פ שרוחש הוי בכלל חיה כמו נחש דדרשינן בסנהדרין בפרק ארבע מיתות (ד' נט:) ובכל חיה הרומשת זה נחש ויליף רבינא ק"ו מנחש דילא מכלל נבלת חיה דממעט מוכל הולך על גחון וכי מסיק ולא היא וסותר הקל וחומר מ"מ אתי במה מצינו שפיר מנחש דלא הוי בכלל חיה ה"נ כל שרלים שרוחשין לא הוו בכלל חיה ולא מלא ר"י בתורת כהנים שממעט בשום מקום נחש מטומאת נבילות ועוד קשיא לר"י דבהדיא ממעט בת"כ כל שרלים מטומאת נבילות דקתני התם היא מטמאה במשא ואין שרלים מטמאים במשא שיכול ומה בהמה שלא עשה הכתוב דמה כבשרה מטמאה במשא שרן שעשה דמו כבשרו אינו דין שיטמא במשא ת"ל היא ולא שרך ומיהו י"ל אע"ג דאיכא מיעוטה עביד נמי ק"ו אבל קשיא היכי אתי רבינא לבטל הק"ו שבתורת אדרבה הוה עבדינן ק"ו דתורת כהנים ועוד דעל ק"ו דרבינא איכא למיפרך מה לנחש שכן טהור אפילו במגע נכעדשה 🗣 : בֹּוֹחֹ לו לאדם שלא נברא. והא דאמרינן בפ"ק דע"ג (ד' ה.) הן לא חטאו לא באנו לעולם הא מפרש התם אימא כמי שלא באנו לעולם א"נ הכא איירי בסתם בני

של טומאה, ועל כל דבר ודבר טומאה, ועל כל דבר ודבר של טהרה מ״ח טעמי טהרה. ישנו בפרק ארבעה י אבהו כסף צרוף בעליל . לארץ מזוקק שבעתים, אמרו פליגי בה רב יים... ושמואל חד אמר נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולם יתנו לו למשה בסיני חסר א׳. שנאמר ותחסרהו מעט מאלקים. לפי שפירש מזוקק שבעתים שבעה כפולים שבעה פעמים שיעלה חשבונם מ"ט. ייהיה פירושו ותחסרהו מעט, בשביל האחד שחסר מן הנ׳. ובתלמו׳ סנהדרין דבני מערבא סנהדרין דבני מערבא גרסי כדי שתהא התורה נדרשת מ"ט פנים טמא ימ"ט פנים טהור. רבא בר מריה בשם ר׳ יצחק, נתן

לו הקב"ה למשה את

התורה מ"ט פנים טהור

ומ"ט פנים טמא דכתיב

ודגלו עלי אהבה שלמה אמרו ודגלו עלי אהבה פירו' ודגלו בגימטריא

מ"ט. וכן הוא אומר ט. וכן הוא אומו אמרות ר' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ

רוחקתו וכל הנדחה מפני

. השעה שעה עומדת לו.

פירושו בסוף מס׳ ברכות:

מזוקק

שבעתים. כל

רבינו חננאל

א"ר (חנינא) [אחא] בר חננא גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של "מ כמותו. ומפני מה עמדו חביריו על מאיר מאחוריה. פי׳ שהייתי קטן ולא הגעתי בשורה שלפניו אלא הייתי יושב בשורה

לא קבעו הלכה כמותו סוף דעתו. שהיה מראה כאילו מטמא את הטהור ומראה לו פנים וכו'. ור' מייאשה היה שמו, ולמה נקרא שמו ר׳ מאיר שהיה מאיר פנים בהלכה. וכן ר' אלעזר

שלאחרית, ואילד הייתי זוכה לישב לפניז הינא עדיך טפי, שנאמר והיו עיניך רואות את מוריך. ותלמיד היה לו לר' מאיר וסומכוס שמו שהיה 6)רימ אומר על דבר טומאה מ"ח טעמי טומאה, ועל כל טהרה מ"ח טעמי טהרה. תגא הלמיד וותיק היה ביכנה שהיה מטהר את השרץ מק"נ טעמים. אמר רבינא אני אדון ואטהרנו, מה נחש שממית וכרי. שלש שנים חלקו בית שמאי ובית הילל הללו אומרים הלכה כמותינו, והללו אומרים הלכה כמותינו. יצתה בת קול ואמרה הללו והללו דברי אלקים חיים הן אלא שהלכה כבית הילל, ומפני מה זכו להיות הלכה כמותן מפני (מה) שנוחין בהלכה, ועלובין הן, ושונין דבריהם ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן. דתנן מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית כר: ללמדך שכל המשפיל עצמו הקב״ה

ונמלך. וחזר בו מלגרש אותה: פסול. אלמא וכתב לה משמע לשמה

ונמלך ומצאו בן עירו ואמר שמך כשמי ושם

אשתך כשם אשתי פסול לגרש בו הכי השתא

התם וכתב לה כתיב בעינן כתיבה לשמה

הכא 2 ועשה לה כתיב בעינן עשייה לשמה

עשייה דידה מחיקה היא א"ר אחא בר חנינא

גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין

בדורו של רבי מאיר כמותו ומפני מה לא

קבעו הלכה כמותו שלא 6 יכלו חביריו לעמוד

על סוף דעתו שהוא אומר על ממא מהור

ומראה לו פנים על מהור ממא ומראה לו פנים

תנא לא ר"מ שמו אלא ס רבי נהוראי שמו

ולמה נקרא שמו ר"מ שהוא מאיר עיני

חכמים בהלכה 4 ולא 7 נהוראי שמו אלא רבי

נחמיה שמו ואמרי לה רבי אלעזר בן ערך

שמו ולמה נקרא שמו נהוראי שמנהיר עיני

חכמים בהלכה אמר ס רבי האי דמחדדנא

מחבראי דחזיתיה לר' מאיר מאחוריה א ואילו

חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא מפי דכתיב 3 והיו

עינִיך רואות אָת מַוריך א"ר אבהו א"ר יוחנן

תלמיד היה לו לר"מ וסומכום שמו שהיה

אומר על כל דבר ודבר של מומאה ארבעים

ושמונה מעמי מומאה ועל כל דבר ודבר

של מהרה ארבעים ושמונה מעמי מהרה

תנא תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה ממהר

את השרץ במאה וחמשים מעמים • אמר

י רבינא אני אדון ואמהרנו ומה נחש שממית

ומרבה מומאה בהור שרץ שאין ממית ומרבה

מומאה לא כ"ש ולא היא מעשה קוץ בעלמא

קעביד א"ר אבא אמר שמואל שלש שנים

נחלקו ב"ש וב"ה הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו א • יצאה בת

קול ואמרה " אלו ואלו דברי אלהים חיים הן

רחבה כדי לקבל אריח ואריח חצי לבנה של שלשה מפחים דייה לקורה שתהא רחבה מפח כדי לקבל אריח ° לרחבו רחבה כדי לקבל אריח דובריאה כדי לקבל אריח רבי יהודה אומר רחבה אף על פי שאין בריאה היתה של קש ושל קגים רואין אותה כאילו היא של מתכת דעקומה רואין אותה כאילו

והלכה כב"ה וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו ב"ה לקבוע

הלכה כמותן מפני שנוחין ועלובין היו ושונין דבריהן ודברי ב"ש ולא עוד אלא

שמקרימין דברי ב"ש לדבריהן כאותה ששנינו יי מי שהיה ראשו ורובו בסוכה

ושלחנו בתוך הבית בית - שמאי פוסלין וב"ה מכשירין אמרו ב"ה לב"ש לא כך

היה מעשה שהלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקר את ר' יוחנן בן החורנית ומצאוהו

יושב ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית אמרו להן בית שמאי (אי) יי משם

ראיה אף הן אָמרו לו אם כך היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימיך ללמדך

שכל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו ' וכל המגביה עצמו הקב"ה משפילו כל

המחזר על הגדולה גדולה בורחת ממנו וכל הבורח, מן הגדולה גדולה מחזרת

אחריו יי וכל הדוחק את השעה שעה דוחקתו וכל הנדחה מפני שעה שעה

עומדת לו ת"ר שתי שנים ומחצה נחלקו ב"ש וב"ה הללו אומרים נוח לו

לאדם שלא נברא יותר משנברא והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר

משלא נברא נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא עכשיו שנברא

יפשפש במעשיו ואמרי לה 0 ימשמש במעשיו: מתני' 0 י הקורה שאמרו

הכא נמי כתיב ועשה לה משמע לשמה: הסם כסיב לה. לגבי כתיבה: הכא. כתיב לה לגבי עשייה. עשייה היינו מחיקה: על סוף דעמו. לא יכלו להבין באיזה דבריו נכונים ובאיזה אין דבריו נכונים שהיה נותן דעת מיושב והגון על אין הלכה כהלכה: דחויתיה לרבי מאיר מאחוריה. כשלמדתי לפניו ישבתי בשורה של החריו: נחש שממית. אדם ובהמה ומביא טומאה בעולם: טהור. כשמת דהא שמונה שרלים כתיביש: הכי גרסינן מעשה קון בעלמה קעביד: עלובין. סבלנין: ושוגין דבריהן ודברי ב"ש. כשהיו ב"ש מביאין ראיה לדבריהם מן התורה וב"ה מביאין ראיה ממקרא אחר והיו ב"ה דורשין את המקרא של ב"ש למה בא ולא היה קל בעיניהם כאותה ששנינו במסכת ברכות (ד' י:) ב"ש אומרים בערב כל אדם יטה ויקרא ובבקר יעמוד שנאמרס בשכבך ובקומך וב"ה אומרים כל אדם קורא כדרכו שנאמרט ובלכתך בדרך אם כן למה נאמר בשכבך ובקומך בשעה שדרך בני אדם שוכבין ובשעה שדרך בני אדם עומדין: שמקדימין דברי ב"ש לדבריהן. דקאמרי להו מעשה שהלכו זקני ב"ש והדר זקני ב"ה: הדוחק אם השעה. מתיגע להעשיר ולהתגדל ורואה שאינו מצליח ואעפ"כ חוזר והולך למרחקים ומכנים עלמו לגבוהות: שעה עומדת לו. לחחר זמן עתידה לעמוד לו שעה מצלחת:

יפשפש במעשיו. שעשה כבר ויבדוק

עבירות שבידו ויתודה וישוב: ימשמש

במעשיו. כגון אם בא מלוה לידו

יחשב הפסד מלוה כנגד שכרה ולא

ינית (6) לעשותה בשביל ההפסד שהרי

שכרה עתיד לבוא ואם באת לידו

עבירה יחשב שכרו שמשתכר בה

עכשיו כנגד הפסדה העתיד ליפרע

ממנו: בותבר' רחבה כדי לקבל

אריה. שתהא דומה להביעות לבנות

עליה בנין: ואריח חלי לבנה של ג'

טפחים. נמלא אריח טפח ומחלה

רוחב: דייה לחורה ברוחב טפח כדי

לקבל אריח זה ברחבו. ובגמרא פריך

טפח ומחלה בעי: היחה של קש כו'

רבי יהודה קאמר לה: עקומה. שאין אריח יכול לעמוד עליה: עגולה. ואין

אריח יכול לעמוד עליה אבל עבה היא

שאם תחלק יהא רחבה טפח: רואין

אותה כאלו היא (כ) מרובעת. נפסלת או

חלוקה. ואי זו היא מדת עגולה להכשיר:

כל שיש בהקיפה ג' טפחים. שלריכה

חוט ארוך ג' טפחים להקיפה סביב בידוע שיש בה רוחב טפח אם תחלק:

גמ'

דברים כד א 2. אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עליו רוח קנאה וקנא את ... והעמיד אשתו הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְיָ וְעִשְּׁה לָה הַכֹּבֵן אַת כָּל הַתּוֹרָה הַכֹּבֵן אַת כָּל הַתּוֹרָה במדבר ה ל הוֹאת: 3. וְנָתֵן לְכֶם אֲדֹנְי לֶחֶם 2. וְנָתַן לְכֶם אֲדֹנְי לֶחֶם 2. וְנָתַן לְכֶם אֲדֹנְי לֶחֶם עוד מוֹרֶיף וְדְיוּ עִינֶיף ראות אֶת מוֹרֶיף:

הגהות הב"ח

(ב) ד"ה רואין אותה כאילו היא חלוהה או נפסלת ומרובעת הס"ל:

גליון הש"ם

גמ' אמר רכינא אני אדון ואמהרנו. עי' תקוכת תשובת רמ״ל סי קו: שם יצאה כש"י כתובות דף מ ע"ל

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן גמ' ינאה בת קול ואמרה אלו ואלו אלהים חיים הן. נ"ב עי׳ פירושו ביבין שמועה דף כט ע"ב ודף פה ע"ב ועי גם בריטב"א כאן:

מוסף רש"י

ומצאו בן עירו. ששמו

היא פשומה עגולה רואין אותה כאילו היא מרובעת © כל שיש בהיקיפו שלשה מפחים יש בו רוחב מפח: כשמו והוא מאומה העיר גמ'

ובני עיר אחת אנחנו וגט זה ראוי לי תנהו לי ואגרש בו את אשתי (שם). פסול. לזה, לגרש בו. דדרשיטן לה לשמה, דכתיב וכשב לה ספר כריחות, והכא נמי כחיב ועשה לה הכהן (שם). אלו ראלו דברי אלהים חיים הן. כי פליגי בדין או באיסור והיחר, כל חד אמר הכי מסחבר טעמא, אין כאן שקר, כל חד וחד סברא דידיה קאמר, מר יהיב טעמא להיחרא ומר יהיב טעמא לאיסורא, מר מדמי מילחא למילחא הכי ומר מדמי ליה בענינא אחרינא ואיכא למימר אלו ואלו דברי אלהים חיים הם זימנין דשייך האי טעמא וזימנין דשייך האי טעמא שהטעם מתהפך לפי שינוי הדברים נשינוי מועט (כתובות נז.). משם ראיה. בתמיה (סובה

כח.). וכל הדוחק את השעה. כגון אנשלום שניקש למלון נחוקה (ברכות סד.). הקורה שאמרו. לענין הכשר מכוי (ב"ב ג:). [מגביתון. וכל המגביה עצמו [הקב"ה] מגמיכו. וכל המחזר אחר הסררה הסררה הסררה בורחת ממנו. וכל הבורח ממנה היא מחזרת אחריו. וכל הדוחק את השעה שעה דוחקתו והגדחה מפני השעה שעה עומדת לו. ת"ר שנתים ומגביתון. וכל המגביה עצמו [הקב"ה] מגמי הוצחה המאר בברא. פ" מי שנכנס בצורך העולם יותר ממי שנברא. ועכשיו שנברא ימשמש במעשיו, ואמרי לה יפשפש במעשיו. מתנ", הקורה שאמרו רחבה כו".

א) ובגמ': שהיה אומרו